

gamla verbet *Vara*, bevara) Försvara, skydda, beskydda.

VÄRNLÖS, a. 2. Utan skydd, utan försvar. *V-a hjordar. En v. enka. V-a barn. V-t tillstånd.*

VÄRNLÖSHET, f. 3. Värnlöst tillstånd.

VÄRNPLIGTIG, a. 2. Se *Beväringsskyldig*.

VÄRPA, värpva. v. a. 2. (i folkspråket äfv.: Impf. *Varp*; pl. *Vurpo*. Sup. *Vurpit*. Part. pass. *Vurpen*.) Betydde ursprungligen: Kasta (t. *werfen*), men säges nu endast om fågelhonor, då de släppa från sig eller lägga sina ägg. *V. ägg* eller äfv. absolut blott *v.* — *Värpande*, n. 4.

VÄRPÅL, n. 5. Hål, hvarigenom vid värpning äggen utkomma hos fåglar.

VÄRPHÖNA, f. 1. Höna, som värper.

VÄRPNING, f. 2. Den lifsförrättning hos fåglar, då de värpa.

VÄRPNÄSTE, n. 4. eller

VÄRPSTÄLLE, n. 4. Ställe, der en höna vanligen värper.

VÄRPTID, m. 3. Tid på året, då honor värpa; äfv. den tid, då en höna vanligen värper.

VÄRR. (af *Värre*) *Ty v.*, dess värre, så mycket värre, olyckligtvis. *Det är ty v. allt för sant.*

VÄRRE, adj. kompar. 1) Elakare, ondare. *Han är v. än hin häle. V. än den värsta bandit. Han ser v. ut, än han är.* Substantivt säges: *Bota ond med hälften v.* — 2) Sämre, svårare, olyckligare. *Det blir allt v. och v. Det blir ju längre ju v. Göra allting v. än det är. Så mycket v. ell. dess v.*, så mycket sämre. *Hvad v. är, han vill ej.* — Adv. Sämre; (fam.) starkare, mer. *Ingen kan tala v. om honom. Börja på igen v. än förut.*

VÄRST, värrst, adj. superl. 1) Elakast, argast. *Det är den v-a människa, man kan råka ut för. Hans v-a fiende.* Substantivt: *Göra det v-a man kan.* — 2) Sämst; svårast, olyckligast. *I v-a fallet. Då jag var som v.*, som mest sjuk. *Hvad v. är, han har blifvit sjuk, det svåraste är, att...* — Nyttjas ofta substantivt i neutr. sing. def. *Tala det v-a man kan om någon. Tänka det v-a om en ting. Uttyda till det v-a, så illa som möjligt. Det v-a är allt...* *Låt oss antaga det v-a. Det v-a som kan hända. Det v-a kommer efter. Det v-a är gjordt.* — Adv. 1) Elakast; med största hårdhet, grymhet. *Han var den, som af alla behandlade dem v.* — 2) Sämst. *I går mådde han v.* — 3) Mest, hårdast, starkast. *V. sjuk. Han slog v. af alla.*

VÄSENDE, väsännde, n. 4. ell. **VÄSEN**, vä'sänn (utan def.), n. 5. (t. *Wesen*, af verbet *wesen*, moes.göt. *Visan*, vara) 1) Varelse. *Alla skapade v-n. Det gudomliga v-t, det högsta v-t, Gud.* — 2) Substans. *Det flygtiga v-t i en kropp.* I denna bem. numera föråldradt. För denna bem. kan ej brukas *Väsen*. — 3) (fil.) Inbegreppet af ett tings oföränderliga egenskaper. *Ett tings v.* — 4) (i sing.) Sätt att vara, att skicka sig; skick. *Ett tvunget, konstadt, allvarsamt, muntert, stilla, godt, otvunget, stadgadt v.* — 5) (i sing., utan bestämd form, och endast för formen *Väsen*) Se *Oväsen*. *Göra v. Göra ett förfärligt v. Han gör ej mycket v. af sig, är mycket tyst och stilla, mycket anspråkslös. Göra v. af något, högljudt beklaga sig öfver något, bråka, gorma, gråla. Göra mycket v. af något, högljudt prisa, berömma; utbasuna. Göra v. af en, mycket fira honom. Göra föga v. af en, lemna*

en utan uppmärksamhet, visa en föga aktning. — 6) I vissa sammansättningar betyder ordet: Det hela af något i sitt ordnade sammanhang, t. ex.: *Lagväsen, Krigs-, Sjö-, Handels-, Kyrkoväsendet*, m. fl. Se vidare dessa ord.

VÄSENDTLIG, väsä'nntligg, a. 2. (t. *wesentlich*) 1) Som utgör eller tillhör sjelfva ett tings väsende. *V-a egenskaper.* — 2) Hufvudsaklig. *V. skilnad.* — 3) (kem.) *V. olja*, se *Etherisk*. [Väsentlig.]

VÄSENDTLIGEN, väsä'nntliggän, adv. I väsendtligt afseende, hufvudsakligen.

VÄSENDTLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara väsendtlig; hufvudsaklig beskaffenhet, vgt.

VÄSENDTLIGT, adv. Se *Väsentligen*.

VÄSENSENHET, väsä'nnsénhet, f. sing. (teol.) Enhet i väsende. *De tre personernas v.*, deras tillvaro såsom ett enda i det gudomliga väsendet.

VÄSKA, f. 1. Förvaringspersedel för hvarjehanda, i form af en stor ficka, vanligen af läder, men äfven af papp, väf o. s. v., samt ofta upp till försedd med en rem att bära om halsen. Res-, Bref-, Skjut-, Ammunitions-, Postväska, m. fl.

VÄSNAS, v. dep. 1. (fam.) Hålla oväsen, stöja, bullra.

VÄST, vä'sst, m. 2. Klädesplagg utan armar, kort som en tröja och med tvenne fickor fram till, hvilket bäres närmast under rocken. — Ss. *V-ficka*.

VÄSTER, m. fl., se *Vester*, &c.

VÄTA, f. sing. (af *Våt*) 1) Något vått på en yta; vatten på marken efter regn, snö, tö. *V-n på golfvet vid skurning. Gå i v-n och smulsen.* — 2) Regnande. *Vi ha mycken v. denna sommar.* — Här af *Höstvåta*.

VÄTA, v. a. o. n. 2. (af *Våt*) Göra våt. *V. fingret* ell. *v. på fingret. V. ifrån sig*, genom beröring göra våt. *V. igenom*, göra våt tvärs igenom. *V. ned*, göra alldeles våt. *V. under sig*, pinka i sängen. — *Vätande*, n. 4.

VÄTE, vä'te, n. sing. (kem.; af *Våt*) En egen brännbar gasart, som i förening med syre utgör vatten, men ej kan för sig sjelf gifvas i fast eller flytande form.

VÄTESVAFLA, f. 4. (kem.) Se *Svafvelvätesyra*.

VÄTESYRA, f. 4. (kem.) Syra, bildad af väte, med chlor, brom, jod eller fluor.

VÄTGAS, vä'tgäs, m. 3. (kem.) Se *Väte*.

VÄTSKA, vä'ttska, f. 1. (af *Våt*) Vätt ämne.

VÄTSKA SIG, v. r. ell. **VÄTSKAS**, vä'ttskass, v. d. 1. Gifva ifrån sig, utsippa vätska. *Såret v-r sig.*

VÄTSKIG, vä'ttskigg, a. 2. 1) Vätaktig. *Ett v-t ämne.* — 2) Som håller sig våt, vätskar sig. *Ett v-t sår.*

VÄTSKIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara vätskig. — 2) Vätskigt ämne.

VÄTTE, vä'tte, m. 2. pl. *vättar*. *Vättar* kallas af allmoget ett slags förmenta små andeväsen, som isynnerhet anses hafva sitt tillhåll under stenar och trädstubbar i skogen, i jordhögar, o. s. v.

VÄTTELJUS, n. 3. 1) Irrbloss. — 2) Se *Belemnit*.

VÄTTJA, v. a. 1. Se *Hväsä*.

VÄTTJESTEN, m. 2. Se *Bryne*, *Brynsten*.

VÄXA, v. n. 2. Har äfv. i impf. pl. *Vuxo*; impf. konj. *Vuxæ*; sup. *Vuxit*; part. pret. *Vuxen*. I folkspråket äfv.: Impf. sing. *Vox* ell. *Vax*; part. pret. *Vaxen*. 1) Genom en inneboende lifskraft bilda nya delar och sålunda tilltaga i storlek, eller: medelst näring fortbilda sig sjelf i sitt